

Lausunto valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6 §:n muuttamisesta (OKM/25/010/2018)

TIIVISTELMÄ

Vasemmistonuoret on huolestunut opetus- ja kulttuuriministeriön esittämistä muutoksista koskien valtioneuvoston nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen 5 ja 6 §:n sisältöä. Vasemmistonuoret katsoo, että ministeriön muutosesitys asettaa poliittiset lapsi-, nuoriso- ja opiskelijajärjestöt eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin vastaaviin järjestöihin sekä luo keinotekoisen yhteyden parlamentaarisen politiikan ja edellä mainittujen järjestöjen toiminnan välille. Lausuntopyyntö on toimitettu monille toiminnaltaan ja rakenteeltaan erilaisille järjestöille, joista jokaisella on vaihteleva suhde puoluepolitiikkaan ja tiedossa oleviin tai oletettuihin lähellä toimiviin puolueisiin. Muutosesityksessä nämä järjestöt on kuitenkin niputettu yhteen, vaikka järjestöillä on ministeriön perusteluissa annetun esimerkin mukaisesti hyvin erilaiset, mutta poikkeuksetta rajalliset, vaikutusmahdollisuudet puolueiden eduskuntaryhmän kokoon. Vasemmistonuoret tunnistaa järjestöjen toiminnan laadun arvioinnissa myös kehittämistarpeita, mutta esitetyt muutokset ovat omiaan lähinnä lisäämään kuin vähentämään ongelmia. Näistä syistä Vasemmistonuoret vastustaa esitykseen kirjattuja muutosesityksiä. Järjestönä olemme kuitenkin valmiita ottamaan osaa keskusteluun arviointikriteerien kehittämisestä.

LAUSUNTO

Opetus- ja kulttuuriministeriön esityksessä pyritään laajentamaan asetuksen 5 §:ssä mainittua valtionapukelpoisuuden hyväksymisen edellytyksiä koskemaan myös valtionavun myöntämisharkintaa. Nuorisolain (1258/2016) 18 §:ssä määritellään valtakunnallisen nuorisoalan järjestön valtionavustuksen määräytymisen arviointiperusteet. Nämä ovat järjestön taloudenhoito, järjestön toiminnan valtakunnallisuus, laatu, laajuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä nuorisolain 2 §:ssä säädettyjen tavoitteiden ja lähtökohtien edistäminen. Näitä perusteita on lisäksi täydennetty valtioneuvoston nuorisotyöstä- ja politiikasta annetun asetuksen (211/2017) 6 §:n mukaisesti. Vasemmistonuoret huomauttaa, että asetuksessa mainitut kriteerit ovat yhdenvertaisia ja nuorisolakiin kirjattuja arviointiperusteita täydentäviä. Ministeriön

esittämät muutokset poikkeaisivat nuorisolakiin kirjatusta rajauksista siinä määrin, ettei niitä voida pitää nuorisolakia täydentävinä ja siten näiden muutosten ajaminen asetusta muuttamalla on Vasemmistonuorten mielestä ongelmallista.

Toinen ongelmallinen kohta esityksessä koskee poliittisten nuorisojärjestöjen määrittelyä. Asetuksen 5 §:ään esitetään poliittisia organisaatiota eriyttämistä muista valtakunnallisista lapsi-, nuoriso- ja opiskelijajärjestöistä. Perusteluissa vedotaan näiden järjestöjen muista valtionapukelpoisista järjestöistä poikkeavaan toimintaan ja tätä kautta tarkoituksenmukaisuuteen sekä demokratian toteutumisen edesauttamiseen. Vasemmistonuoret pitää perusteluja puutteellisina, sillä monet poliittisten organisaatioiden kategoriaan sisällytettävistä järjestöistä eivät toiminnaltaan poikkea merkitsevällä tavalla muista valtionapukelpoisista järjestöistä. Lisäksi ministeriön tulisi perusteluissaan pystyä määrittelemään tarkemmin, miten esimerkiksi puolueen eduskuntaryhmän koko ja alueellinen kattavuus ovat lapsi-, nuoriso- tai opiskelijajärjestön toiminnan kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisia arviointiperusteita. Erityisen hankalia perusteet ovat niille järjestöille, joille yhteistyö puolueiden kanssa on vähäistä tai lähes olematonta. Tähän liittyvien ongelmien näkökulmasta Vasemmistonuoret pitää ministeriön tarjoamia perusteluita riittämättöminä ja vaikutusarviota esitettyjen muutosten vaikutuksista sitä koskevien järjestöjen toimintaan olemattomana. Demokratian toteutumisen ja yhteiskunnallisten muutosten huomioimisen kannalta esitettyjen muutosten perustelut ovat niin ikään puutteellisia. Lähtökohdan pitäisi olla, että nuorisojärjestöjen toiminta on poliittisesta luonteestaan huolimatta itsenäistä ja riippumatonta puolueiden toiminnasta, minkä tulisi heijastua myös toiminnan arviointikriteereissä. Nykytilanne ei välttämättä ole arviointikriteerien osalta täydellinen, mutta esitetyt muutokset eivät perusteluiden pohjalta vie järjestelmää parempaan suuntaan. Vasemmistonuoret näkee, että asetukseen ehdotettu 6 §:n lisäksi on kokonaisuudessaan ristiriitainen nuorisolain 18 §:n kirjatun sisällön kanssa.

Vasemmistonuoret haluaa myös kiinnittää huomion korkeimman hallinto-oikeuden valtionavustusten määräytymisperusteita koskevaan päätökseen (3613/2014), jonka pohjalta on epäselvää missä määrin valtioneuvoston asetuksella voidaan poliittisia perusteita käyttää järjestöjen rahoitusperusteiden muuttamiseksi. Esitetyt muutokset ohjaavat poliittisia järjestöjä lähtökohtaisesti tukemaan lähipuolueiksi määriteltyjä organisaatioita, mikä rajoittaa järjestöjen itsenäisyyttä myös poliittisten kannanottojen ja julkilausumien osalta. Tässäkin yhteydessä Vasemmistonuoret katsoo, että esityksen liitteenä toimitetut perustelut ovat vaikutusarvion osalta riittämättömiä.

Edellä mainittuihin perusteluihin vedoten Vasemmistonuoret katsoo valtioneuvoston nuorisotyötä- ja politiikkaa koskevan asetuksen 5 ja 6 §:ään esitettävien muutosten rajoittavan kestävämmällä tavalla valtakunnallisten lapsi-, nuoriso- ja opiskelijajärjestöjen itsenäisyyttä. Esitettyjen muutosten perusteluissa niiden vaikutusten tosiasiallisia vaikutuksia on ministeriön ulkopuolella tosiasiallisesti mahdotonta arvioida. Vasemmistonuoret vastustaa siksi esitettyjä muutoksia. Järjestö on kuitenkin valmis ottamaan osaa mahdollisiin keskusteluihin arviointiperusteiden kehittämiseksi.

Helsingissä 20.6.2018,

Hanna-Marilla Zidan
puheenjohtaja

Toni Asikainen
pääsihteeri